

DOI: 10.5281/zenodo.1240906

УДК 351.746.1

Криштанович М.Ф., д.держ.упр., доц., НУ «Львівська політехніка», м. Львів

*Kryshtanovich M., Doctor in Public Administration, Associate Professor,
NU "Lviv Polytechnic", Lviv*

МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ІНСТИТУЦІЙ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА

MECHANISMS OF PUBLIC ADMINISTRATION OF INSTITUTIONAL ACTIVITY IN THE PROVISION OF SOCIAL SECURITY FOR SOCIETY

У статті розкрито роль механізмів державного управління щодо забезпечення соціальної безпеки суспільства як складової національної безпеки України. Проведено сучасний аналіз стану модернізації механізмів державного управління щодо забезпечення соціальної безпеки громадян. Проаналізовано напрями і задачі її подальшого розвитку. Значна увага приділена трансформації механізмів державного управління стосовно підвищення рівня захищеності громадян та держави в цілому.

Ключові слова: *національна безпека, соціальна безпека, соціальна політика, механізми державного управління, суспільство, Україна.*

The article reveals the role of public administration mechanisms in ensuring the social security of society as a component of national security of Ukraine. A modern analysis of the state of modernization of the mechanisms of state administration concerning the provision of social security of citizens was carried out. Directions and tasks of its further development are analyzed. Considerable attention is paid to the transformation of the mechanisms of state administration in order to increase the level of protection of citizens and the state as a whole.

Keywords: *national security, social security, social policy, mechanisms of public administration, society, Ukraine.*

Постановка проблеми. На сьогоднішній день в Україні склалась непроста ситуація щодо соціальної безпеки суспільства як складової національної безпеки держави. Україна перебуває в зоні конфлікту з так званими «Л/ДНР» на Сході країни за підтримки Російської Федерації, а також анексією Криму Росією. Усе це суттєво впливає на складну економічну ситуацію в

державі, де кількість нужденних збільшується, а економічні можливості держави зменшуються, отже актуальною проблемою залишається грамотне формування соціальної політики державою щодо забезпечення соціальної безпеки суспільства. Соціальні питання і деформації можуть завадити економічному відновленню та політичній стабільності держави. У вирішенні соціальних питань пов'язаних із не безпекою для суспільства, важлива роль відведена соціальній безпеці. За своїм змістом соціальна робота покликана сприяти зміцненню стабільності і безпеки суспільства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок в розвиток науки державного управління у сфері соціальної безпеки країни та її громадян зробили теперішні українські науковці: І. Амош, І. Гнибіденко, С. Домбровська, А. Колот, В. Косевцов, Л. Кривачук, О. Новікова, Є. Ніколаєв, Н. Коленда, Я. Малик, В. Садковий, О. Сидорчук, та інші, які запропонували концептуально вагомі теоретичні підходи щодо вирішення наболілих і проблематичних питань в даній галузі.

У сфері наукових досліджень соціальної безпеки суспільства лишається чималоне вирішених питань. Одне з основних, яке потребує вирішення, це здійснення ефективного управління соціальною політикою, яка визначає необхідність розробки та практичного впровадження механізмів державного управління щодо забезпечення безпеки суспільства, як на державному, так і на регіональному та місцевому рівнях.

Постановка завдання передбачає систематизувати та обґрунтувати систему напрямів діяльності механізмів державного управління щодо соціально-економічного розвитку країни та забезпечення соціальної безпеки суспільства.

Виклад основного матеріалу. Соціальна безпека – це безпека людини, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз.

На сучасному етапі розвитку в Україні поступово загострюються суперечності диспропорції у питаннях реформування соціально-економічної сфери суспільства, що призводить до створення комплексу відповідних загроз соціальній безпеці суспільства та національній безпеці держави.

На сьогодні соціальну безпеку дедалі частіше розглядають як одну з основних складових частин національної безпеки, де стабільний розвиток суспільства це багатство нації і держави.

На сучасному етапі основними реальними та потенційними загрозами соціальній безпеці є такі:

- невідповідність програм реформування економіки країни і результатів їх здійснення визначеним соціальним пріоритетам;
- неефективність державної політики щодо підвищення трудових доходів громадян, подолання бідності та збалансування продуктивної зайнятості працездатного населення;
- криза системи охорони здоров'я і соціального захисту населення і, як наслідок, небезпечне погіршення стану здоров'я суспільства, поширення

наркоманії, алкоголізму, соціальних хвороб;

- зниження можливостей здобуття якісної освіти представниками бідніших прошарків суспільства;
- масовий виїзд населення у сусідні країни на роботу;
- зростання дитячої та підліткової бездоглядності, безпритульності, бродяжництва.

Накопичені соціальні проблеми за своєю терміновістю та значенням наслідків набувають ознак загроз національній безпеці в соціальній сфері.

На сьогодні стан соціальної безпеки перебуває в демографічній скруті, а це відображення суспільства в скороченні тривалістю життя, зростання смертності та зниження народжуваності тобто можлива загроза вимирання нації [1].

Згідно Конституції та Законів України держава зобов'язана взяти на себе найважливіші функції із забезпечення прав суспільства в сфері соціальної безпеки. Основні функції які стоять перед керівництвом держави це: запобігання подальшому погіршенню життя суспільства; ефективна зайнятість і обмеження надмірного зростання безробіття; створення необхідних передумов для поступового поліпшення матеріального становища, умов життя різних верств і груп людей та ін.

Нами запропоновано декілька механізмів державного управління, це організаційний, фінансовий та правовий механізми, для покращення соціальної роботи інституцій держави щодо соціальної безпеки суспільства. Дані механізми державного управління щодо забезпечення соціальної безпеки, це цілісна система послідовних етапів взаємопов'язаних і взаємодіючих структурних елементів, що визначає порядок, особливості, методи та інструменти конкретного впливу органів державної влади та місцевого самоврядування на соціально-економічні процеси на державному та місцевому рівнях з метою перешкоджання виникненню загроз соціальній безпеці.

Державне управління у системі забезпечення соціальної політики держави спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністерство соціальної політики України (Мінсоцполітики), місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування та їх виконавчі й розпорядчі органи. Міністерство соціальної політики України, як головний центральний орган виконавчої влади, який компетентний у забезпеченні соціальної безпеки суспільства та держави в цілому. Його функції визначені Положенням про Міністерство соціальної політики України, та затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 р., № 423 [2].

Основним завданням механізмів державного управління Мінсоцполітики, це забезпечення соціальної політики держави на належному рівні, щоб суспільство було соціально захищене і не відчувало жодної внутрішньої та зовнішньої небезпеки.

Організаційний механізм державного управління спрямований Міністерством соціальної політики та його підрозділами на регіональному та міс-

цевому рівнях на таке:

- забезпечення та реалізацію державної політики у визначених сферах;
- виконання моніторингу у сфері праці, зайнятості, соціального захисту, соціального страхування, пенсійного забезпечення та соціального обслуговування;
- здійснення державного нагляду у сфері загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- підготовку та професійне кадрове забезпечення всіх інституцій міністерства, які розуміються у соціальній проблематиці та в особливостях забезпечення соціальної безпеки суспільства;
- здійснення контролю з боку міністерства процесом забезпечення соціальної безпеки;
- підтримку публічних ініціатив, спрямованих на забезпечення соціальної безпеки;
- здійснення наукових та експертних досліджень з питань забезпечення соціальної безпеки суспільства;
- підвищення ролі та відповідальності місцевих державних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за вирішення покладених на них повноважень та завдань щодо забезпечення соціальної безпеки громадян держави.

Фінансовий механізм державного управління спрямований на забезпечення через систему підпорядкованих Мінсоцполітики інститутів, місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування щодо реалізації своїх прав на державну соціальну допомогу це грошові виплати, допомоги та компенсації вразливим верствам населення; на державні соціальні гарантії по безплатній медичній допомозі, безплатній освіті, доступного житла та культурно-оздоровчих закладів; на державні дотації, субсидії та податкові пільги.

Основні завдання правового механізму державного управління, спрямовані на виконання та реалізацією нормативно-правових норм Мінсоцполітики, де останнє бере активну участь у розробленні державних соціальних стандартів і нормативних документів. Покращання нормативно-правового забезпечення Мінсоцполітики, а саме це закони, постанови Верховної Ради України, укази Президента України, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України, а також методичні рекомендації, інструкції адаптація законодавства України до міжнародних норм у сфері забезпечення соціальної безпеки, а також запровадження експертизи законодавства та проектів нормативно-правових актів, які стосуються регулювання процесів забезпечення соціальної безпеки суспільства [3].

Щодо органів місцевого самоврядування то вони мають достатньо повноважень щодо забезпечення соціальної безпеки громадськості, а саме:

- відповідно до законодавства вирішення питань про надання допомоги інвалідам, ветеранам війни та праці, сім'ям загиблих військовослужбов-

ців, багатодітним сім'ям, інвалідам з дитинства у будівництві індивідуальних жилих будинків, проведенні капітального ремонту, відведення земельних ділянок;

– надання соціальної допомоги та безоплатного харчування малозабезпеченим громадянам за рахунок благодійних надходжень.

Вирішення питань про надання за рахунок коштів місцевих бюджетів ритуальних послуг у зв'язку з похованням самотніх громадян, ветеранів війни та праці, нужденних громадян.

Велику роль у системі забезпечення соціальної політики відіграють соціальні фонди – позабюджетні самостійні фінансові установи, некомерційні громадські організації, які не входять до складу державного та місцевих бюджетів і вилученню кошти не підлягають, але контролюються державою.

Висновки. Отже, на основі вищенаведеного можна підвести підсумок, що формування концептуальних засад соціальної безпеки практичне впровадження механізмів державного управління щодо забезпечення соціальної безпеки суспільства сприятиме підвищенню ефективності державного управління соціальною безпекою.

Запропоновані рекомендації містять обґрунтування основних механізмів державного управління щодо діяльності інституцій по забезпеченні соціальної безпеки суспільства. На нашу думку, практична реалізація запропонованих механізмів державного управління діяльності сприятиме, з одного боку, розвитку соціальної політики в Україні, а з іншого – дозволить більш ефективно долати загрози, які виникають у сфері гарантування соціальної безпеки українського суспільства.

Список використаних джерел

1. Національна безпека : навч. посіб. / М. Криштанович, Я. Малик, О. Береза,. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2010. – 280 с.
2. Постанова Кабінету Міністрів України № 423 від 17.06.2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua>.
3. Коленда Н. В. Сутність механізму забезпечення соціальної безпеки населення / Н.В. Коленда // Економічні науки. Серія “Економіка та менеджмент”: Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. – Вип. 9 (34). Частина 1. – Луцьк, 2012.

References

1. Kryshchanovych, M., Malyk, J. and Bereza, O. *Nacionalna bezpeka*. Lwiw: LRIDU NADU, 2010. Print.
2. *Postanowa Kabinetu Ministriw Ukrainy № 423 wid 17.06.2015 roku*. Available to: <https://www.kmu.gov.ua/ua>. Accessed: 05 May 2018.
3. Kolenda, N. W. "Sutnist mekhanizmu zabezpechenja sotsialnoi bezpeky naseleennia". *Ekonomichni nauky. Seriiia "Ekonomika tamenedzhment"*: Zbirnyk naukowykh prats. *Lutskyj natsionalnyj tekhnichnyj uniwersytet* 9 (34) (2012). Print.